
ВІТАЄМО!

Олександр Ткаченко,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії права, міжнародного
права та приватного права
Київського міжнародного університету
ORCID: 0000-0001-6377-2364

Анастасія Сапарова,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правового забезпечення безпеки
бізнесу
Державного торговельно-економічного університету
ORCID: 0000-0001-5569-8192

DOI <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2026-61-8>

УДК 340.5

Олексій Веніамінович Кресін: створячи простір українського порівняльного правознавства (до 50-річного ювілею)

Ювілеї видатних учених – це не лише календарні віхи, а й символічні точки відліку в історії науки. П'ятдесятиріччя доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента Міжнародної академії порівняльного права Олексія Кресіна – це нагода осмислити масштаб особистості, яка стала творцем справжнього інтелектуального дива, яскравого і величного спалаху зірки української компаративістики в нульові і десяти роки нового тисячоліття. Олексій Кресін заклав

формат вивільнення й звільнення національного юридичного мислення від успадкованих з радянських часів ланцюгів меншовартості й провінційності відносно російських наукових нарацій. Перетворення тіні на джерело світла – це той метаморфоз, який усіляко й достовірно можна пов'язувати із здійсненим під його орудою. Українська компаративістика стала беззастережним полем інтелектуальної гравітації для всього пострадянського простору.

Інтелектуальний лідер, стратег наукового розвитку та моральний авторитет цілого покоління вітчизняних компаративістів – це те, про що можна говорити достеменно з нагоди п'ятдесятиріччя Олексія Кресіна.

Життєвий і творчий шлях ювіляра – це історія беззастережного служіння науці, віри в науковий пошук, кропітке формування національної доктрини порівняльного правознавства, введення української компаративістики до світового концерту порівняльно-правових досліджень, де в неї з'явилася своя помітна партія, свій голос, своя місія, власні обрії й ідеали.

Сьогодні ім'я Олексія Кресіна – це персоніфікація українського порівняльного правознавства, його методологічної зрілості та міжнародної інтегрованості.

Народжений 24 лютого 1976 року у місті Слов'янськ Донецької області, він пройшов шлях від талановитого студента до визнаного міжнародною спільнотою вченого, який репрезентує Україну в провідних академічних структурах світу.

Фундамент його наукового світогляду було закладено в Київському університеті імені Тараса Шевченка, який він закінчив із відзнакою. Подальша аспірантура в Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України стала початком багаторічної й плідної співпраці з провідною юридичною установою держави, яка триває й досі. Вже на ранніх етапах наукової кар'єри виявилися дві визначальні риси його мислення: історична глибина і компаративна широта.

Вже ранні праці Олексія Кресіна засвідчили виняткову ерудицію, здатність мислити історично й водночас концептуально. Він не просто вивчав історію правових учень – він реконструював інтелектуальні матриці правового мислення, показуючи, як зароджувалася ідея порівняльного аналізу права.

Захист докторської дисертації «Становлення теоретичних засад порівняльно-правових досліджень у другій половині XVIII – першій третині XIX століття: компаративна концептуалізація» у 2017 році став подією загальнонаціонального масштабу.

Це дослідження не просто реконструювало витоки порівняльно-правового мислення. Воно здійснило концептуальний переворот у розумінні історії компаративістики. Вперше в українській науці було системно показано, що порівняльне правознавство не є «прикладною методикою», а виступає самостійною теоретичною парадигмою з глибокими історичними коренями.

Монографії 2017 [1] та 2018 [2] років за результатами захисту докторської дисертації стали інтелектуальним маніфестом нової української компаративної доктрини.

Порівняльне правознавство – це наука і мистецтво творення картини світу. В такому разі стиль мислення Олексія Кресіна, це відкриття реальності, максимально уважне, бережливе і любляче ставлення до всього різноманіття правових світів. У живописі таким ставленням до дійсності славилася творчість Північного Відродження – величні фламандці. У Олексія Кресіна – такий саме стиль – індуктивний, дескриптивний, наповнений прагненням надати правовій дійсності бути досягнутою такою, якою вона є, без нав'язливих і обмежуючих апріорних схем, що зазіхають на трансценденталістську істинність. Давати слово, спонукати до розкриття себе таким, яким ти є, допомогти в реалізації свого потенціалу. Олексій Кресін – цілісна натура, що уособлює емпатію, до людей, й до правових світів. Переплетіння особистісного й концептуального. Правові системи заслуговують такого ж до себе ставлення, як і люди. Людяність, етика дискурсу, відкритість світу й іншим. Всі ці чесноти в арсеналі Олексія Кресіна.

Науковий доробок О. В. Кресіна – це 728 наукових публікацій, понад 30 книг і брошур, десятки упорядкованих видань, сотні статей, перекладів, рецензій. Це не математика, не порядок цифр – це життєва історія людини, для якої наука, це не лише професія й покликання, це мрія, захват, стиль життя, буттєвий екзистенціал.

Але про діалектику переходу кількості в якість також сказати доречно й необхідно. За безкрайнім мереживом тем, напрямків, парадигм, що експліковані в науковому доробку можна побачити системність, що має фундаментальний характер, задум, до здійснення якого йде наш ювіляр кризь публікації і роки. В його працях історія порівняльного правознавства віддзеркалюється в методології компаративних досліджень. Й навіть більше – новій філософії. В порівняльному правознавстві як новій філософії для сучасного світу. Олексію Кресіну ніколи не було властивим відвертатися від світу, зачинятися в башті зі слонової кістки. Тому в епіцентрі його уваги найболючіша й найважливіша наукова проблематика – деокупація та відновлення територіальної цілісності України, інтелектуальне сприяння Перемозі й гідному місцю нашої країни в світовому концерті націй [3]. Наука як те, що дарує гідність і причетність значимому – в цьому помітний авторський почерк Олексія Кресіна.

Особливої ваги набули двотомне англomовне видання «Comparative Legal Studies: 1750 to 1835» [4; 5] та фундаментальна праця про формування варшавської компаративної школи. Тут також багато емпатії до іншого досвіду й іншої культури. Було продемонстровано, що українська компаративістика спроможна не зациклюватися виключно сама на собі, але й віднаходити перлини в інших інтелектуальних водах.

Олексій Веніамінович – не лише дослідник, а й організатор науки. Він

є засновником і багаторічним керівником Центру порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України.

Його зусиллями було: створено науковий журнал «Порівняльне правознавство»; започатковано масштабні збірники з історії та філософії компаративістики; розгорнуто міжнародні співпраці з університетами Польщі, Франції, Великої Британії, Швейцарії; забезпечено участь українських учених у глобальному академічному діалозі.

Він є членом редколегій численних міжнародних журналів, а також обраний членом-кореспондентом Міжнародної академії порівняльного права – визнання, яке засвідчує світовий рівень його наукової діяльності.

У часи найтяжчих випробувань для України його дослідження набули особливої актуальності. Праці, присвячені міжнародно-правовим аспектам війни, миротворчим операціям, резолюціям Генеральної Асамблеї ООН, правам корінних народів у контексті деокупації Криму, стали інтелектуальною опорою для правового осмислення сучасних викликів.

Він не обмежився академічною рефлексією – його роботи стали експертною основою для практичних рішень, для формування правових позицій держави, для аргументації в міжнародних інституціях.

Наука в його виконанні – це форма служіння Україні.

Стажування у провідних університетах Європи та США, викладання в університетах Лозанни, Палермо, Трієста, Кракова, співпраця з міжнародними видавництвами та редакціями – усе це зробило його амбасадором української правової науки.

Його ім'я добре відоме в міжнародних компаративістських колах. Україна завдяки його працям перестала бути «периферією» правової науки – вона стала рівноправним учасником світового діалогу.

Державні відзнаки, премія імені М. П. Василенка НАН України, почесні грамоти Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України – це символи суспільного визнання його внеску. Однак найвищою нагородою залишається повага учнів і колег, які вбачають у ньому взірць ученого європейського масштабу.

Під його керівництвом захищено кандидатські дисертації, сформовано потужне інтелектуальне середовище, що продовжує розвивати ідеї національної доктрини порівняльного правознавства.

Його педагогічний стиль поєднує вимогливість і натхнення, глибину аналізу й відкритість до інтелектуальної дискусії. Для його учнів він – не лише науковий наставник, а й друг.

Його школа – це: глибина історичного аналізу, методологічна точність, міждисциплінарність, відкритість світові, відданість Україні.

П'ятдесят років – це пора розквіту. Це вік стратегічного бачення й творчої сили. Олексій Кресін входить у цей період як сформований мислитель європейського масштабу.

Олексій Кресін – це більше, ніж наукове ім'я. Це бренд сучасної

української компаративістики. Це міст між історією та майбутнім, між Україною та світом, між традицією та інновацією.

Його внесок у вітчизняну науку порівняльного правознавства – колосальний, системоутворюючий, епохальний. І можна з упевненістю сказати: історія української юридичної науки XXI століття буде написана з іменем Олексія Кресіна в її центральних розділах.

Його ім'я вже вписане в історію української правової науки. Його праці формують інтелектуальний ландшафт компаративістики. Його школа продовжує жити в дослідженнях учнів. Його міжнародна діяльність зміцнює авторитет України у світі.

Він – міст між поколіннями. Він – стратег української компаративістики.

І сьогодні, в ювілейний рік, можна з упевненістю сказати: Олексій Кресін – це епоха в українському порівняльному правознавстві.

Його шлях – це приклад того, як наукова ідея стає доктриною, доктрина – школою, школа – традицією, а традиція – частиною національної інтелектуальної спадщини.

Список використаних джерел

1. Кресін О. В. Становлення теоретичних засад порівняльно-правових досліджень у другій половині XVIII – першій третині XIX століття: компаративна концептуалізація: монографія. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Видавництво «Логос», 2017. 680 с.
2. Кресин А. В. Становление теоретических оснований сравнительно-правовых исследований во второй половине XVIII – первой трети XIX века: компаративная концептуализация: монография / Институт государства и права им. В. М. Корецкого НАН Украины. Одесса : «Фенікс», 2018. 678 с.
3. Політичні та міжнародно-правові механізми деокупації та відновлення територіальної цілісності держави: світовий досвід і Україна: Наукова записка / Кресіна І. О. (кер. авт. кол.), Кресін О. В., Проценко І. М., Савчук К. О., Стойко О. М. К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2017. 134 с.
4. Kresin O. V. Comparative Legal Studies: 1750 to 1835. Approaches to Conceptualization: In 2 vols. / Edited and translated by W. E. Butler. London : Wildy, Simmonds & Hill, 2019. Vol. I. XXXV+292 p.
5. Kresin O. V. Comparative Legal Studies: 1750 to 1835. Approaches to Conceptualization: In 2 vols. / Edited and translated by W.E. Butler. London : Wildy, Simmonds & Hill, 2019. Vol. II. XVII+413 p.

Ткаченко О. В., Сапарова А. О. Олексій Веніамінович Кресін: творячи простір українського порівняльного правознавства (до 50-річного ювілею)

У статті здійснено комплексне дослідження наукової, організаційної та педагогічної діяльності Олексія Веніаміновича Кресіна як ключової постаті сучасної української компаративістики. На підставі аналізу біографічних відомостей, наукових праць і концептуальних підходів висвітлено етапи формування його наукового світогляду, методологічні засади досліджень та інституційні ініціативи, що забезпечили становлення сучасної національної доктрини порівняльного правознавства.

Особливу увагу приділено докторській дисертації, присвяченій становленню теоретичних засад порівняльно-правових досліджень у другій половині XVIII – першій третині XIX століття, в якій обґрунтовано розуміння порівняльного правознавства як самостійної теоретичної парадигми, а не допоміжної методики правового аналізу. Показано, що науковий доробок ученого сприяв переосмисленню історії компаративістики, реконструкції інтелектуальних матриць правового мислення та формуванню нової філософії порівняльно-правових досліджень.

Проаналізовано багатовекторність його наукової продукції, яка охоплює монографії, колективні праці, переклади, редакторські проекти, англійськомовні видання та міжнародні академічні ініціативи. Наголошено на ролі вченого як засновника й керівника наукових інституцій, організатора фахових журналів і міжнародних партнерств, що інтегрували українську компаративістику у світовий науковий простір.

Окремо розкрито значення його праць у контексті сучасних викликів, зокрема міжнародно-правового осмислення війни, проблем деокупації та відновлення територіальної цілісності України. Доведено, що діяльність Олексія Кресіна має системоутворюючий характер, визначає стратегічні орієнтири розвитку української юридичної науки та формує інтелектуальне середовище, яке поєднує історичну глибину, методологічну точність і відкритість до глобального правового дискурсу.

Ключові слова: порівняльне правознавство, методологія права, історія правових учень, міжнародно-правові дослідження, наукова школа, українська юридична наука.

Tkachenko O. V., Saparova A. O. Oleksiy Veniaminovich Kresin: creating the space of Ukrainian comparative jurisprudence (to mark the 50th anniversary)

The article carries out a comprehensive study of the scientific, organizational and pedagogical activities of Oleksiy Veniaminovich Kresin as a key figure in modern Ukrainian comparative jurisprudence. Based on the analysis of biographical information, scientific works and conceptual approaches, the stages of the formation of his scientific worldview, methodological principles of research and institutional initiatives that ensured the formation of the modern national doctrine of comparative jurisprudence are highlighted.

Special attention is paid to the doctoral dissertation dedicated to the formation of the theoretical foundations of comparative legal studies in the second half of the 18th – first third of the 19th century, which substantiates the understanding of comparative jurisprudence as an independent theoretical paradigm, rather than an auxiliary method of legal analysis. It is shown that the scholar's scientific achievements contributed to the rethinking of the history of comparative studies, the reconstruction of intellectual matrices of legal thinking, and the formation of a new philosophy of comparative legal studies.

The multi-vector nature of his scientific output, which includes monographs, collective works, translations, editorial projects, English-language publications, and international academic initiatives, is analyzed. The role of the scientist as the founder and head of scientific institutions, the organizer of professional journals, and international partnerships that integrated Ukrainian comparative studies into the world scientific space is emphasized.

The significance of his works in the context of modern challenges, in particular, the international legal understanding of war, the problems of de-occupation, and the restoration of the territorial integrity of Ukraine, is separately revealed. It is proven that the activities of Oleksiy Kresin are of a system-forming nature, determine strategic guidelines for the

development of Ukrainian legal science and form an intellectual environment that combines historical depth, methodological accuracy and openness to global legal discourse.

Key words: comparative law, legal methodology, history of legal doctrines, international legal studies, scientific school, Ukrainian legal science.

Дата першого надходження статті до видання: 23.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.04.2026

